
КОМІТЕТ ПРОТИ КАТУВАНЬ

ВИКЛАД ФАКТІВ № 17

**ХАРКІВ
ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА
2019**

Третє видання, стереотипне

Ця публікація здійснена
за фінансової підтримки Європейського Союзу.
За зміст публікації відповідає лише
Харківська правозахисна група, і його ні за яких обставин
не можна вважати таким, що відбиває позицію Європейського Союзу

This document has been produced
with the financial assistance of the European Union.
The contents of this document are the sole responsibility of
Kharkiv Human Rights Protection Group and can under no circumstances
be regarded as reflecting the position of the European Union

Комітет проти катувань. Виклад фактів № 17 / ГО «Харківська правозахисна група». — Харків, 2019. — 40 с.

Серія «Виклад фактів у галузі прав людини» видається Центром прав людини при Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві. Вона освітлює питання прав людини, які вивчаються або викликають особливий інтерес.

Публікації цієї серії розповсюджуються безкоштовно в усьому світі. Вони можуть перекладатися на інші мови, окрім офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, за умови, що їх зміст не змінюється, що організація, яка передруковує їх, інформує про це Центр людини в Женеві і що цей Центр зазначається як джерело інформації.

ВСТУП

Викорінення застосування катувань у світі являє собою одну із головних проблем, за вирішення якої взялася Організація Об'єднаних Націй всього через декілька років після свого створення. Для забезпечення належного захисту всіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських, принижуючих гідність видів ставлення і покарання. Організація Об'єднаних Націй протягом ряду років прийняла універсальні норми. В решті-решт ці норми були закріплені в міжнародних деклараціях і конвенціях. Прийняття 10 грудня 1984 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання завершило процес кодифікації в галузі боротьби проти застосування катувань.

Розробляючи цей важливий документ, Організація Об'єднаних Націй не обмежилася лише тим, що в письмовій формі виклала в ряді статей комплекс принципів і добрих побажань, здійснення і дотримання яких нічим і ніким би не гарантувалося. Поруч з цим вона створила Комітет проти катувань контролюючий орган, головним завданням якого є забезпечення дотримання і застосування Конвенції. Комітет вперше зібрався в квітні 1988 року в Женеві і після цього проводив активну діяльність, яка, хоча й була часто обачною, здобула йому популярність серед широких верств громадськості.

ОРГАН КОНТРОЛЮ

10 грудня 1984 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання. Цей документ, який включає 33 статті, і який, за станом на 1 січня 1992 року ратифікували або приєдналися до нього 58 держав, набрав чинності 26 червня 1987 року.

Комітет проти катувань, який розпочав здійснення своїх функцій 1 січня 1988 року, був створений у відповідності до статті 17 названої Конвенції.

Комітет складається з 10 експертів, які мають високі моральні якості і визнану компетенцію в галузі прав людини. Експерти, які повинні бути громадянами держав-учасниць, обираються цими державами шляхом таємного голосування. Строк їхніх повноважень складає чотири роки і може продовжуватися. Нинішній склад Комітету і перелік держав-учасниць ви знайдете в додатку.

Комітет є новим органом Організації Об'єднаних Націй, на який покладається конкретна функція контролю за дотриманням багатостороннього документа щодо захисту від катувань та інших нелюдських видів ставлення. Конвенція встановлює ряд зобов'язань, здатних зміцнити сферу дотримання прав людини і основних свобод, а також наділяє Комітет проти катувань для розгляду і розслідування широкими функціями, здатними забезпечити ефективність його практичної діяльності.

На своїй першій сесії, яка відбулася в Женеві в квітні 1988 року, члени Комітету проти катувань прийняли, зокрема, правила процедури і визначили методи роботи Комітету у відповідності до положень конвенції.

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ

Як правило, комітет проводить щорічно дві чергові сесії. Однак за рішенням Комітету, на прохання більшості його членів або на прохання однієї з держав-учасниць Конвенції можуть скликатися спеціальні сесії.

Комітет обирає серед своїх членів голову, трьох заступників голови та доповідача. Посадові особи в такому складі обираються на два роки з можливістю переобрання.

Комітет може пропонувати спеціалізованим установам, зацікавленим органам Організації Об'єднаних Націй, міжурядовим регіональним організаціям з консультативним статусом при Екологічній і Соціальній Раді подавати йому інформацію, документацію і письмові заяви, які стосуються діяльності, що він її проводить у відповідності до Конвенції. Він представляє державам-учасницям і Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй щорічну доповідь про свою роботу.

Держави-учасниці беруть на себе покриття витрат, які виникають у зв'язку з діяльністю Комітету і які розподіляються між ними пропорційно їхнім внескам у бюджет Організації Об'єднаних Націй. Частка однієї держави не може перебільшувати 25% загальних витрат.

ДОПОВІДІ ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ

ПОДАННЯ ДОПОВІДЕЙ ДЕРЖАВАМИ-УЧАСНИЦЯМИ

У відповідності до положень статті 19 Конвенції кожна держава-учасниця подає Комітету через Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй доповіді про вжиті ними заходи для здійснення своїх зобов'язань згідно з даною Конвенцією. Перша доповідь повинна бути подана протягом одного року після набрання чинності Конвенції для відповідної держави; в подальшому раз за чотири роки подаються додаткові доповіді про всі нові події. Крім того, Комітет може запитувати інші доповіді й відомості.

На кожній сесії Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй сповіщає Комітет про всі випадки, коли зазначені доповіді не були подані. В таких випадках Комітет може надіслати відповідній державі-учасниці нагадування стосовно подання такої доповіді чи доповідей.

Щодо форми доповідей, Комітет розробив загальні керівні принципи, в яких є точні вказівки до форми і змісту доповідей, з тим, щоб Комітет мав повне уявлення про становище в кожній державі-учасниці.

РОЗГЛЯД ДОПОВІДЕЙ КОМІТЕТОМ

З метою розгляду доповідей Комітет пропонує представникам держав-учасниць бути присутніми на тих засіданнях, на яких розглядаються їхні доповіді. Він може також повідомити державу-учасницю, у якої він вирішить запитати додаткову інформацію, що вона може уповноважити свого представника бути присутнім на якомусь певному засіданні. Такий представник повинен бути готовим відповідати на питання, які може йому задати Комітет, і висвітлювати, принагідно, певні аспекти доповідей, які вже подані його країною.

Після розгляду кожної доповіді Комітет, у відповідності до пункту 3 статті 19 Конвенції, може робити такі зауваження загального порядку щодо доповіді, які він вважає доцільними. Зокрема, він може вказати, що відповідна держава, на його думку, не виконала деяких зобов'язань, покладених на неї у відповідності до Конвенції. Зауваження Комітету передаються відповідній державі-учасниці, яка може на них відповісти. До кінця своєї сесії в листопаді 1991 року Комітет розглянув близько 40 доповідей.

ПОВНОВАЖЕННЯ КОМІТЕТУ СТОСОВНО ПРОВЕДЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ

У відповідності до статті 20 Конвенції Комітет має компетенцію в отриманні інформації і проведенні розслідування, які стосуються заяв про систематичне застосування катувань у державах-учасниках.

Процедура, передбачена в статті 20 Конвенції, характеризується двома елементами: конфіденційністю і пошуком співробітництва з відповідними державами-учасницями.

Компетенція, яку Комітет має у відповідності до цієї статті, є факультативною, в тому розумінні, що в момент ратифікації Конвенції та приєднання до неї та чи інша держава може заявити про те, що вона не визнає цю компетенцію. В такому випадку аж до зняття такого застереження Комітет не може здійснювати по відношенню до цієї держави-учасниці повноважень, визнаних за ним у відповідності до статті 20.

ЗБІР ВІДОМОСТЕЙ

Щодо всіх держав, які погодилися з процедурою, передбаченою в статті 20, Комітет може отримувати відомості про застосування катувань. Якщо він вважає, що отримана інформація є достовірною і містить цілком обґрунтовані дані про систематичне застосування катувань на території будь-якої держави учасниці Конвенції, Комітет пропонує цій державі-учасниці співробітничати в розгляді ним цієї інформації шляхом подання своїх зауважень із цього приводу. Він може також запитати додаткову інформацію або в представників відповідних держав, або в урядових і неурядових організацій, або в приватних осіб з метою отримання нових елементів для оцінки.

ПРОЦЕДУРА РОЗСЛІДУВАННЯ

Комітет може призначити одного або декількох своїх членів для проведення конфіденційного розслідування в тому випадку, якщо він вважатиме його доцільним у зв'язку з отриманою інформацією. В такому випадку він пропонує відповідній державі-учасниці призначити повноважного представника для зустрічей із членами Комітету, яким доручено проведення

розслідування, для представлення інформації, яку вони вважають необхідною. За згодою відповідної держави-учасниці розслідування може також включати виїзну місію членів Комітету, уповноважених для проведення розслідування, з метою відвідування її території, під час якої вони можуть заслухати показання свідків.

Члени Комітету, уповноважені для проведення розслідування, подають свої висновки Комітетові, який направляє їх із своїми власними зауваженнями чи пропозиціями відповідній державі-учасниці. Цій державі пропонується інформувати Комітет про заходи, які вона вживає у зв'язку з отриманими зауваженнями.

Після закінчення роботи, пов'язаної із розслідуванням, і після консультації з державою-учасницею Комітет може прийняти рішення про включення короткого звіту про результати розслідування в свою щорічну доповідь. Тільки в такому випадку діяльність Комітету оприлюднюється; в інших випадках уся діяльність і документи, пов'язані з його функціями, у відповідності до статті 20 є конфіденційними.

СКАРГИ ДЕРЖАВ

Хід процедури, пов'язаної із скаргами держав, яка передбачена в статті 21 Конвенції щодо держав-учасниць, обумовлений визнанням цими державами відповідної компетенції Комітету. Стосовно держав, які зробили заяву, передбачену в статті 21, Комітет може отримувати і розглядати повідомлення, в яких будь-яка держава-учасниця заявляє, що інша держава-учасниця не виконує своїх зобов'язань у відповідності до Конвенції.

ЗВЕРНЕННЯ В КОМІТЕТ

Процедура містить в собі два етапи. Якщо яка-небудь держава-учасниця Конвенції вважає, що інша держава-учасниця порушила одне із її положень, то вона може у письмовому зверненні довести це питання до відома вказаної держави-учасниці. Держава, отримавши таке повідомлення, повинна подати, також у письмовій формі, протягом трьох місяців усі необхідні пояснення щодо даного питання. В тому випадку, коли питання не вирішене на задоволення обох відповідних держав-учасниць, будь-яка з цих держав може передати це питання в Комітет, який завжди проводить закриті засідання.

Усі внутрішні засоби правового захисту в державі, звинуваченій у порушенні положень Конвенції, повинні бути вичерпані для того, щоб Комітет міг розглянути те чи інше питання, за винятком тих випадків, коли застосування цих засобів не виправдано затягується, або існує вірогідність того, що вони не виявляють ефективної допомоги жертві порушення.

ДРУЖНЄ ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ

Якщо ці умови виконуються, то Комітет намагається добитися дружнього вирішення цього питання на основі дотримання зобов'язань, передбачених у Конвенції, надаючи добрі послуги державам-учасницям і створюючи при необхідності спеціальну узгоджувальну комісію. На цьому етапі будь-яка відповідна інформація може бути запитана Комітетом у зацікавлених держав, які також можуть направити свої зауваження в усній чи письмовій формі і бути представленими при розгляді Комітетом даного питання.

Протягом дванадцяти місяців Комітет повинен подати повідомлення, в якому містяться короткий виклад фактів і досягнуте рішення, якщо вда-

лося досягти дружнього вирішення питання; в іншому випадку він подає лише факти і зауваження, висловлені зацікавленими державами. Потім повідомлення направляється через Генерального секретаря зацікавленим державам-учасницям.

СКАРГИ ОКРЕМИХ ОСІБ

Як і інші міжнародні договори з прав людини, Конвенція проти катувань за певних обставин визнає за окремими особами право звертатися в Комітет із повідомленням про порушення одного або декількох її положень тією чи іншою державою-учасницею. Однак для того, щоб Комітет міг отримувати і розглядати повідомлення окремих осіб стосовно держав-учасниць, його компетенція в цьому плані повинна бути чітко визнана відповідною державою.

Засідання, на яких Комітет розглядає скарги окремих осіб, завжди закриті.

ПОДАННЯ ПОВІДОМЛЕНЬ

Повідомлення може бути подано будь-якою особою, яка стверджує, що вона є жертвою порушення Конвенції тією чи іншою державою-учасницею, яка визнала компетенцію Комітету за змістом статті 22, і яка знаходиться під її юрисдикцією. Якщо ймовірна жертва не в змозі сама подати повідомлення, то від її імені можуть виступати її рідні чи представники.

ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЙНЯТНОСТІ ПОВІДОМЛЕННЯ

Мета розгляду повідомлення Комітетом полягає перш за все у визначенні його прийнятності, після чого, коли витримані умови прийнятності, розглядається суть питання. У виконанні Комітетом своїх функцій йому може подавати допомогу створена для цього робоча група, яка складається не більше ніж із п'яти членів.

Умови прийнятності повідомлень встановлюються Конвенцією та правилами процедури Комітету. Для того, щоб бути прийнятним, повідомлення не повинно:

- бути анонімним і несумісним з положенням Конвенції;
- виявлятися собою зловживанням правом на подання повідомлень згідно зі статтею 22;
- бути розглянутим і розглядатися в межах якої-небудь іншої процедури міжнародного розслідування чи врегулювання.

- крім того, попередньо повинні бути вичерпані всі внутрішні засоби правового захисту (згідно з умовами, передбаченими для скарг держав).

Додаткова інформація, роз'яснення чи зауваження, які стосуються прийнятності, можуть запитуватися Комітетом у відповідній держави-учасниці або в автора повідомлення.

Якщо повідомлення оголошується неприйнятним, то Комітет інформує про це зацікавлені сторони; але це ж питання може бути знову розглянуте пізніше в тому випадку, якщо Комітет отримає інформацію, яка свідчить про те, що вже не застосовуються мотиви неприйнятності.

РОЗГЛЯД ПОВІДОМЛЕНЬ ПО СУТІ

Якщо Комітет приймає рішення про прийнятність якого-небудь повідомлення, то інформує про це автора повідомлення, надсилає своє рішення відповідній держави-учасниці і розглядає його по суті. Держава, яка, за повідомленням, порушила Конвенцію, протягом шести місяців подає Комітету пояснення чи заяви, що роз'яснюють дане питання і вказують заходи, які, можливо, були вжиті для виправлення становища. Автор повідомлення може також подати Комітету свої зауваження чи додаткову інформацію. Крім того, він може особисто або через свого представника брати участь у закритих засіданнях Комітету для роз'яснення суті питання, якщо Комітет вважатиме це доцільним. Комітет може також запросити представників відповідної держави.

ТИМЧАСОВІ ЗАХОДИ

При розгляді або питання про прийнятність, або повідомлення по суті і до винесення якого-небудь рішення комітет може просити відповідну державу-учасницю вжити заходів, щоб уникнути непоправної шкоди ймовірній жертві порушення. Це положення забезпечує захист осіб, які заявляють про будь-яке порушення Конвенції, навіть до того, як Комітет прийме рішення про прийнятність або по суті питання, і, в той же час, не випереджає його остаточного вирішення.

ЗАВЕРШЕННЯ ПРОЦЕДУРИ

У світлі всієї інформації, отриманої від окремої особи чи від відповідної держави, Комітет розглядає повідомлення і формулює стосовно них свої думки. Члени Комітету можуть висловити свої особливі думки. Процедура

розгляду завершується з передачею остаточних думок авторів повідомлення і відповідній державі-учасниці, якій Комітет також пропонує інформувати його про заходи, які вона вживає у відповідності до цих думок.

Резюме розгляду повідомлень, заяв відповідних держав-учасниць і своїх власних думок включається Комітетом у його щорічну доповідь.

До кінця своєї сьомої сесії Комітет ухвалив сім остаточних рішень і по відношенню до поданих йому повідомлень окремих осіб.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ІНШИМИ ОРГАНАМИ

На регіональному і світовому рівнях існують інші механізми боротьби проти катувань.

У цьому зв'язку виникає питання про відносини між ними і про встановлення певних форм співробітництва для уникнення дублювання завдань і видів діяльності та з метою підвищення ефективності боротьби проти катувань у міжнародному масштабі на ґрунті спільних дій.

СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОПОВІДАЧ ІЗ ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КАТУВАНЬ

Комітет неодноразово розглядав питання про співробітництво із Спеціальним доповідачем Комісії з прав людини, у завдання якого входить вивчення проблем, пов'язаних із застосуванням катувань у світі, а також про можливості розподілу функцій між цим доповідачем і Комітетом з метою уникнути дублювання при реалізації їх відповідних мандатів.

Комітет вважає, що функції, якими він наділений у відповідності до Конвенції, і функції, якими Комісія з прав людини наділила Спеціального доповідача, є різними, але взаємодоповнюючими. І справді, Спеціальний доповідач повинен подавати Комісії доповіді відносно катувань у цілому.

З цією метою він запитує в урядів інформацію про законодавчі і адміністративні заходи, які вживаються з метою попередження катувань та усунення їх наслідків у тому випадку, якщо вони застосувалися. Він також здійснює поїздки в деякі регіони світу для консультацій з представниками урядів, які виявили бажання з ним зустрітись.

Його компетенція поширюється на всі держави члени Організації Об'єднаних Націй, а також на всіх, хто має при ній статус спостерігача: у цьому розумінні вона є ширшою, ніж компетенція Комітету (функції Спеціального доповідача для вивчення питань, пов'язаних із катуваннями, перелічені у «викладі фактів» № 4: **Документи боротьби проти катувань**).

Враховуючи взаємодоповнюваність їхніх функцій між Комітетом і Спеціальним доповідачем встановлені тісні контакти для обміну інформацією, доповідями і документами, які мають спільний інтерес.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОМІТЕТ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КАТУВАНЬ ТА ДОБРОВІЛЬНИЙ ФОНД ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ДЛЯ ЖЕРТВ КАТУВАНЬ

У ході своєї діяльності Комітет заклав також засади робочих стосунків із Європейським комітетом попередження катувань та інших нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання і поруч із цим основи відносин співробітництва з Радою опікунів Добровільного фонду Організації Об'єднаних Націй для жертв катувань, створеного у відповідності до резолюції 36/151 Генеральної Асамблеї від 16 грудня 1981 року.

Однак співробітництво між Комітетом проти катувань і Європейським комітетом попередження катувань та інших нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання стосовно поїздок до держав, які є одночасно учасницями Конвенції Організації Об'єднаних Націй і Європейської конвенції, бачиться обмеженим, з огляду на конфіденційний характер процедур, яких відповідно дотримуються під час таких поїздок.

УСУНЕННЯ ЧИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ?

Механізм, передбачений у Конвенції проти катувань для розгляду повідомлень як держав, так і окремих осіб, може бути пущеним у хід після того, як відбулося порушення прав людини. В повному розумінні він спрямований на «виправлення» вказаних порушень через публічну констатацію (яка міститься в щорічній доповіді Комітету) того, що та чи інша держава порушила одне чи декілька положень Конвенції, з метою спонукати державу, яка несе відповідальність, усунути порушення. Таку ж мету ставлять інші міжнародні угоди з прав людини, укладені в межах Організації Об'єднаних Націй.

Однак розробка міжнародних норм і процедур контролю та розслідування, як стосовно катувань, так і стосовно інших питань, сама по собі не є достатньою для забезпечення поважання прав людини державами членами Організації Об'єднаних Націй, які погодилися їх дотримуватися.

Діяльність Організації Об'єднаних Націй у цьому напрямку може успішно доповнюватися її програмою технічної допомоги і консультативного обслуговування, що проводиться на двох рівнях.

З одного боку, навіть у тому випадку, коли будь-яка держава прийняла міжнародні норми і має намір їх поважати, вона не завжди в змозі це робити через недостатність на національному рівні компетентності та інфраструктур, які необхідні для виконання норм, що містяться у відповідних міжнародних угодах. У такому випадку Організація Об'єднаних Націй може надати своє сприяння і консультативні послуги для того, щоб допомогти відповідній державі в забезпеченні здійснення визнаних прав.

З іншого боку, здійснюючи свою програму технічної допомоги, Організація Об'єднаних Націй проводить також діяльність щодо попередження порушень прав людини. Створення національних інфраструктур для захисту і заохочення прав людини та організація навчальних курсів і стажування для осіб, відповідальних за здійснення цих прав на національному рівні (державні службовці, сили поліції, працівники органів правосуддя), на ділі сприяють формуванню культури прав людини, яка є кращою гарантією від порушення цих прав.

ДОДАТКИ

Додаток I КОНВЕНЦІЯ ООН ПРОТИ КАТУВАНЬ ТА ІНШИХ ЖОРСТОКИХ, НЕЛЮДСЬКИХ АБО ПРИНИЖУЮЧИХ ГІДНІСТЬ ВИДІВ ПОВОДЖЕННЯ І ПОКАРАННЯ

*[Резолюція 39/46 Генеральної Асамблеї,
Неофіційний прийнята 10 грудня 1984 року]*

Генеральна Асамблея,

посилаючись на Декларацію про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання, прийняту Генеральною Асамблеєю в її резолюції 3452 (XXX) від 9 грудня 1975 року,

посилаючись також на свою резолюцію 32/62 від 8 грудня 1977 року, в якій вона пропонує Комісії з прав людини скласти проект Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання у світлі принципів, втілених у Декларації,

посилаючись далі на те, що у своїй резолюції 38/119 від 16 грудня 1983 року вона просила Комісію з прав людини терміново завершити на своїй сороковій сесії розробку проекту такої конвенції, включаючи положення про її ефективне виконання, з метою подання Генеральній Асамблеї на тридцять дев'ятей сесії,

із задоволенням відмічаючи резолюцію 1984/21 Комісії з прав людини від 6 березня 1984 року, якою Комісія ухвалила передати на розгляд Генеральної Асамблеї текст проекту конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання, що міститься в додатку до доповіді Робочої групи,

прагнучи домогтися ефективнішого виконання існуючої заборони застосування катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведження і покарання згідно з міжнародним і національним правом,

1. **Висловлює свою вдячність** Комісії з прав людини за виконану роботу щодо підготовки проекту Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання;

2. **Приймає** і відкриває для підписання, ратифікації й приєднання Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання, що міститься в додатку до цієї резолюції;

3. **Закликає** уряди першочергово розглянути питання про підписання і ратифікацію Конвенції.

КОНВЕНЦІЯ ПРОТИ КАТУВАНЬ ТА ІНШИХ ЖОРСТОКИХ, НЕЛЮДСЬКИХ АБО ПРИНИЖУЮЧИХ ГІДНІСТЬ ВИДІВ ПОВОДЖЕННЯ І ПОКАРАННЯ

Держави-учасниці цієї Конвенції,

беручи до уваги, що згідно з принципами, проголошеними в Статуті Організації Об'єднаних Націй, визнання рівних і невід'ємних прав усіх членів людської сім'ї є основою свободи, справедливості і загального миру,

визнаючи, що ці права випливають із гідності, властивої людській особі,

беручи до уваги зобов'язання держав згідно із Статутом, зокрема статтю 55, сприяти загальній повазі і додержанню прав людини і основних свобод, враховуючи статтю 5 Загальної декларації прав людини та статтю 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, обидві з яких передбачають, що нікого не може бути піддано катуванню та жорстокому, нелюдському або принижуючому гідність поводженню чи покаранню,

враховуючи також Декларацію про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання, прийняту Генеральною Асамблеєю 9 грудня 1975 року,

бажаючи підвищити ефективність боротьби проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання в усьому світі,

погодилися про наступне:

ЧАСТИНА I

Стаття 1

1. Для цілей цієї Конвенції термін «катування» означає будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисне спричиняється сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості

чи визнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона запідозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого характеру, коли такий біль або страждання спричиняються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають в офіційній якості, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи з їх мовчазної згоди. В цей термін не включаються біль або страждання, що виникли внаслідок лише законних санкцій, невіддільні від цих санкцій чи викликаються ними випадково.

2. Ця стаття не завдає шкоди будь-якому міжнародному договору чи будь-якому національному законодавству, в яких є або можуть бути положення про більш широке застосування.

Стаття 2

1. Кожна держава-учасниця вживає ефективних законодавчих, адміністративних, судових та інших заходів для запобігання актів катувань на будь-якій території під її юрисдикцією.

2. Ніякі виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-яке інше надзвичайне становище не можуть бути оправданням катувань.

3. Наказ вищестоящего начальника або державної влади не може служити оправданням катувань.

Стаття 3

1. Жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати чи видавати будь-яку особу іншій державі, якщо є серйозні підстави вважати, що їй може загрозувати там застосування катувань.

2. Для визначення наявності таких підстав компетентні власті беруть до уваги всі обставини, що стосуються справи, включаючи, у відповідних випадках, існування в даній державі постійної практики брутальних і масових порушень прав людини.

Стаття 4

1. Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб усі акти катування розглядалися згідно з її кримінальним законодавством та тих дій будь-якої особи, що являють собою співучасть у катуванні.

2. Кожна держава-учасниця встановлює відповідні покарання за такі злочини з урахуванням їх тяжкого характеру.

Стаття 5

1. Кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть стати необхідними для встановлення її юрисдикції щодо злочинів, зазначених у статті 4, у таких випадках:

- a) коли злочини вчинені на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, або на борту морського чи повітряного судна, зареєстрованого в даній державі;
- b) коли передбачуваний злочинець є громадянином даної держави;
- c) коли жертва є громадянином даної держави і якщо дана держава вважає це за доцільне.

2. Кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які можуть стати необхідними, щоб встановити свою юрисдикцію щодо таких злочинів у випадках, коли передбачуваний злочинець перебуває на будь-якій території під її юрисдикцією і вона не видає його згідно із статтею 8 будь-якій із держав, згаданих у пункті 1 цієї статті.

3. Ця Конвенція не виключає здійснення будь-якої кримінальної юрисдикції згідно з внутрішнім законодавством.

Стаття 6

1. Переконавшись після розгляду наявної у неї інформації, що обставини цього вимагають, будь-яка держава-учасниця, на території якої перебуває особа, яка підозрюється у вчиненні будь-якого із злочинів, зазначених у статті 4, бере його під варту або вживає інших юридичних заходів, що забезпечують її присутність. Взяття під варту та інші такі заходи здійснюються згідно з законодавством даної держави, але можуть продовжуватися тільки протягом часу, необхідного для того, щоб провести кримінально-процесуальні дії або дії по видачі.

2. Така держава негайно проводить попередні розслідування фактів.

3. Будь-якій особі, яка перебуває під вартою на підставі пункту 1 цієї статті, надається сприяння в негайному встановленні контакту з найближчим відповідальним представником держави, громадянином якої вона є, або, якщо вона є особою без громадянства, з представником тієї держави, де вона звичайно проживає.

4. Коли держава згідно з цією статтею бере яку-небудь особу під варту, вона негайно повідомляє держави, згадані в пункті 1 статті 5, про факт перебування такої особи під вартою та про обставини, що стали підставою для її затримання. Держава, що проводить попереднє розслідування, передбачене в пункті 2 цієї статті, негайно повідомляє про одержані нею дані

вищезгаданим державам і зазначає, чи має вона намір здійснити свою юрисдикцію.

Стаття 7

1. Держава-учасниця, на території якої, що перебуває під її юрисдикцією, виявлено особу, яка підозрюється у вчиненні будь-якого із злочинів, зазначених у статті 4, у випадках, передбачених у статті 5, якщо вона не видає злочинця, передає дану справу своїм компетентним властям для судового переслідування.

2. Ці власті приймають рішення таким саме чином, як і у випадку будь-якого звичайного злочину серйозного характеру згідно з законодавством цієї держави. У випадках, передбачених у пункті 2 статті 5, вимоги, що висувуються до доказів, необхідних для судового переслідування і засудження, ні в якому разі не є менш суворими, ніж ті, що застосовуються у випадках, зазначених у пункті 1 статті 5.

3. Будь-якій особі, щодо якої здійснюється розгляд у зв'язку з будь-яким із злочинів, зазначених у статті 4, гарантується справедливе поводження на всіх стадіях розгляду.

Стаття 8

1. Злочини, зазначені в статті 4, вважаються такими, що підлягають включенню в якості злочинів, що тягнуть за собою видачу, в будь-який договір про видачу, що існує між державами-учасницями. Держави-учасниці зобов'язуються включати такі злочини в якості злочинів, що тягнуть за собою видачу, в будь-який договір про видачу, що укладається між ними.

2. Якщо держава-учасниця, яка обумовлює видачу наявністю договору, отримує прохання про видачу від іншої держави-учасниці, з якою вона не має договору про видачу, вона може розглядати цю Конвенцію щодо таких злочинів як правову підставу для видачі. Видача здійснюється згідно з іншими умовами, передбаченими законодавством держави, якій адресовано прохання про видачу.

3. Держави-учасниці, що не обумовлюють видачу наявністю договору, розглядають у відносинах між собою такі злочини, як злочини, що тягнуть видачу, згідно з умовами, передбаченими законодавством держави, до якої адресовано прохання про видачу.

4. Такі злочини для цілей видачі між державами-учасницями розглядаються як такі, що вони були вчинені не лише в місці їх вчинення, а й на території держав, які зобов'язані встановити свою юрисдикцію згідно з пунктом 1 статті 5.

Стаття 9

1. Держави-учасниці надають одна одній найбільш повну допомогу в зв'язку з кримінально-процесуальними діями, що вживаються щодо будь-якого із злочинів, перерахованих у статті 4, включаючи подання всіх наявних у їх розпорядженні доказів, необхідних для судового розгляду.

2. Держави-учасниці виконують свої зобов'язання відповідно до пункту 1 цієї статті згідно з будь-якими договорами про взаємну правову допомогу, які можуть бути укладені між ними.

Стаття 10

1. Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб учбові матеріали й інформація про заборону катувань повною мірою включалися до програм підготовки персоналу правових органів, цивільного чи воєнного медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення до утримання під вартою і допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи тюремного ув'язнення або до поводження з ними.

2. Кожна держава-учасниця включає цю заборону до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій будь-яких таких осіб.

Стаття 11

Кожна держава-учасниця розглядає правила, інструкції, методи і практику щодо допиту, а також умови утримання під вартою і поводження з людьми, які піддані якій-небудь формі арешту, затримання чи тюремного ув'язнення на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, з тим, щоб не допускати яких-небудь випадків катувань.

Стаття 12

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб її компетентні органи проводили швидке і неупереджене розслідування, коли є достатні підстави вважати, що катування було застосоване на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією.

Стаття 13

Кожна держава-учасниця забезпечує будь-якій особі, яка стверджує, що їй було завдано катувань на території, що перебуває під юрисдикцією цієї держави, право на пред'явлення скарги компетентним властям цієї держави та на швидкий неупереджений розгляд такої скарги. Вживають-

ся заходи для забезпечення захисту позивача і свідків від будь-яких форм поганого поводження чи залякування в зв'язку з його скаргою чи будь-якими свідченнями.

Стаття 14

1. Кожна держава-учасниця забезпечує в своїй правовій системі, щоб жертва катувань одержала відшкодування і мала підкріплене правовою санкцією право на справедливу й адекватну компенсацію, включаючи заходи для можливо більш повної реабілітації. У випадку смерті жертви внаслідок катування право на компенсацію надається її утриманцям.

2. Ніщо в цій статті не зачіпає будь-якого права жертви чи інших осіб на компенсацію, яке може передбачатися національним законодавством.

Стаття 15

Кожна держава-учасниця забезпечує, щоб будь-яка заява, що, як встановлено, була зроблена при катуванні, не використовувалась як доказ у ході будь-якого судового розгляду, за винятком випадків, коли вона використовується проти особи, звинувачуваної у здійсненні катувань, як доказ того, що таку заяву було зроблено.

Стаття 16

Кожна держава-учасниця зобов'язується запобігати на будь-якій території, що перебуває під її юрисдикцією, іншим актам жорстокого, нелюдського і принижуючого гідність поводження і покарання, що не підпадають під визначення катування, викладеного в статті 1, коли такі акти здійснюються державними чи посадовими особами чи іншими особами, що виступають в офіційній якості, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи з їх мовчазної згоди. Зокрема, зобов'язання, що містяться в статтях 10, 11, 12 та 13, застосовуються із заміною посилань на катування посиланнями на інші форми жорстокого, нелюдського або принижуючого гідність поводження і покарання.

ЧАСТИНА II

Стаття 17

1. Засновується Комітет проти катувань (далі іменується Комітетом), який здійснює функції, передбачені нижче. Комітет складається з десяти експертів, що відзначаються високими моральними якостями і визнаною

компетентністю в галузі прав людини та виступають у своїй особистій якості. Експерти обираються державами-учасницями, при цьому увага приділяється справедливому географічному розподілу й доцільності участі кількох осіб, що мають юридичний досвід.

2. Члени Комітету обираються таємним голосуванням із числа внесених до списку осіб, висунутих державами-учасницями. Кожна держава-учасниця може висунути одну кандидатуру з числа своїх громадян. Держави-учасниці враховують доцільність висунення осіб, які є також членами Комітету по правах людини, заснованого згідно з Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, і виявлять бажання працювати в Комітеті проти катувань.

3. Вибори членів Комітету проводяться на нарадах держав-учасниць, що скликаються Генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй один раз на два роки. На цих нарадах, кворумом яких є дві третини держав-учасниць, обраними до Комітету членами є кандидати, які дістали найбільше число голосів і абсолютне число голосів представників держав-учасниць Конвенції, що присутні і беруть участь у голосуванні.

4. Первісні вибори проводяться не пізніше ніж через шість місяців з дати набрання чинності цією Конвенцією. Принаймні за чотири місяці до дати проведення чергових виборів Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє державам-учасницям листа з пропозицією подати свої кандидатури протягом трьох місяців. Генеральний секретар готує список, в який в алфавітному порядку вносяться всі висунуті таким чином особи із зазначенням держав-учасниць, які їх висунули, та представляє цей список державам-учасницям.

5. Члени Комітету обираються на чотирирічний строк. Вони мають право на переобрання при повторному висуненні. Проте строк повноважень п'яти членів, обраних на перших виборах, минає в кінці дворічного періоду; негайно після перших виборів імена цих п'яти членів визначаються жеребом голови наради, про яку йдеться в пункті 3 цієї статті.

6. У випадку смерті або відставки члена Комітету чи неможливості виконання ним з якихось інших причин своїх функцій в Комітеті держава-учасниця, що запропонувала його кандидатуру, призначає на строк, що залишився, іншого експерта із числа своїх громадян за згодою більшості держав-учасниць. Кандидатура вважається схваленою, якщо половина чи більше держав-учасниць не відповіли негативно протягом шести місяців після отримання інформації від Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй про запропоноване призначення.

7. Держави-учасниці беруть на себе покриття витрат членів Комітету під час виконання ними обов'язків у Комітеті.

Стаття 18

1. Комітет обирає своїх службових осіб на дворічний строк. Вони можуть бути переобрані.

2. Комітет встановлює свої власні правила процедури, але в цих правилах, зокрема, повинно бути передбачено таке:

- a) шість членів утворюють кворум;
- b) рішення Комітету приймаються більшістю голосів присутніх членів.

3. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй забезпечує необхідний персонал і умови для ефективного здійснення функцій Комітету відповідно до цієї Конвенції.

4. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй скликає перше засідання Комітету. Після свого першого засідання Комітет збирається через такі періоди, які передбачаються його правилами процедури.

5. Держави-учасниці беруть на себе покриття витрат, що виникають у зв'язку з проведенням нарад держав-учасниць і Комітету, включаючи відшкодування Організації Об'єднаних Націй будь-яких витрат, таких, як оплата персоналу й умов, що забезпечуються Організацією Об'єднаних Націй відповідно до пункту 3 цієї статті.

Стаття 19

1. Держави-учасниці подають Комітету через Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй доповіді про вжиті ними заходи по здійсненню їх зобов'язань за цією Конвенцією протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією щодо відповідної держави-учасниці. Надалі держави-учасниці подають через чотири роки додаткові доповіді про будь-які нові вжиті заходи, а також інші доповіді, які може зажадати Комітет.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє ці доповіді всім державам-учасникам.

3. Кожна доповідь розглядається Комітетом, який може зробити такі зауваження загального характеру по доповіді, які він вважатиме за доцільне, і надсилає їх відповідній державі-учасниці. Дана держава-учасниця може у відповідь подати Комітету будь-які зауваження, які вона вважає доречними.

4. Комітет на свій розсуд може вирішити включити будь-які зауваження, зроблені ним згідно з пунктом 3 цієї статті, разом із зауваженнями до них, отриманими від відповідної держави-учасниці, до своєї річної доповіді, що готується згідно зі статтею 24. На прохання відповідної держави-учасниці Комітет може також включити примірник доповіді, поданої згідно з пунктом 1 цієї статті.

Стаття 20

1. Якщо Комітет отримує вірогідну інформацію, яка, на його думку, містить цілком обґрунтовані дані про систематичне застосування катувань на території якої-небудь держави-учасниці, то він пропонує цій державі-учасниці співробітничати у розгляді цієї інформації та з цією метою подати свої зауваження щодо даної інформації.

2. З урахуванням будь-яких зауважень, що можуть бути подані відповідною державою-учасницею, а також будь-якої іншої наявної в Комітеті інформації, що має відношення до справи, Комітет може, якщо він вважає за доцільне, призначити одного або кількох своїх членів для проведення конфіденційного розслідування і термінового подання Комітетові відповідної доповіді.

3. Якщо згідно з пунктом 2 цієї статті проводиться розслідування, Комітет прагне налагодити співробітництво з відповідною державою-учасницею. За згодою цієї держави-учасниці таке розслідування може включати відвідання її території.

4. Після розгляду результатів проведеного членом або членами розслідування, поданих відповідно до пункту 2 цієї статті, Комітет направляє відповідній державі-учасниці ці результати разом з будь-якими зауваженнями чи пропозиціями, які здаються доцільними у даній ситуації.

5. Вся робота Комітету, згадана в пунктах 1–4 цієї статті, має конфіденційний характер, і на всіх етапах цієї роботи слід прагнути до співробітництва з державою-учасницею. Після завершення такої роботи по розслідуванню, проведеному згідно з пунктом 2, Комітет може після консультацій з відповідною державою-учасницею прийняти рішення про включення короткого звіту про результати цієї роботи до своєї щорічної доповіді, яка готується відповідно до статті 24.

Стаття 21

1. Згідно з цією статтею будь-яка держава-учасниця цієї Конвенції може в будь-який час заявити, що вона визнає компетенцію Комітету отримувати і розглядати повідомлення, що стосуються заяв однієї держави-учасниці про те, що інша держава-учасниця не виконує своїх зобов'язань за цією Конвенцією. Такі повідомлення можуть прийматися і розглядатися згідно з процедурами, викладеними в цій статті, лише у тому випадку, якщо вони подані державою-учасницею, що зробила заяву про визнання щодо себе компетенції Комітету. Комітет не розглядає повідомлень по цій статті, якщо вони стосуються держави-учасниці, яка не зробила такої заяви.

Повідомлення, отримані згідно з цією статтею розглядаються за такою процедурою:

- a) якщо яка-небудь держава-учасниця вважає, що інша держава-учасниця не виконує положень цієї Конвенції, то вона може письмовим повідомленням довести це питання до відома зазначеної держави-учасниці. Протягом трьох місяців після отримання цього повідомлення держава-адресат представляє в письмовій формі державі, що послала таке повідомлення, пояснення або будь-яку іншу заяву з роз'ясненням з цього питання, де повинні міститися, оскільки це можливо й доцільно, посилання на внутрішні процедури і заходи, які були вжиті, будуть вжиті чи можуть бути вжиті з цього питання;
- b) якщо питання не розв'язане задовільно для обох відповідних держав-учасниць протягом шести місяців після отримання державою-адресатом первісного повідомлення, будь-яка з цих держав має право передати це питання в Комітет, сповістивши про це Комітет та іншу державу;
- c) Комітет розглядає питання, передане йому згідно з цією статтею, лише після того, як він упевниться, що всі доступні внутрішні заходи були вжиті й вичерпані в даному випадку відповідно до загальноновизнаних принципів міжнародного права. Це правило не діє в тих випадках, коли застосування цих заходів невиправдано затягується та навряд чи надасть ефективну допомогу особі, яка є жертвою порушення цієї Конвенції;
- d) під час розгляду повідомлень за цією статтею Комітет проводить закриті засідання;
- e) з додержанням положень підпункту «с» Комітет надає добрі послуги відповідним державам-учасницям з метою дружнього вирішення спору на підставі поваги зобов'язань, передбачених у цій Конвенції. З цієї метою Комітет може при необхідності заснувати спеціальну погоджувальну комісію;
- f) з будь-якого переданого йому згідно з цією статтею питання Комітет може закликати відповідні держави-учасниці, згадані в пункті «b», подати будь-яку інформацію, що стосується справи;
- g) відповідні держави-учасниці, згадані в підпункті «b», мають право бути представленими при розгляді питання в Комітет й робити усні і/чи письмові заяви;
- h) Комітет протягом дванадцяти місяців від дня отримання повідомлення згідно з підпунктом «b» сповіщає:
 - i) якщо досягається рішення в рамках положень підпункту «e», то Комітет обмежується в своєму повідомленні коротким викладом фактів і досягнутого рішення;

- ii) якщо рішення в рамках положень підпункту «е» не досягнуто, то Комітет обмежується в своєму повідомленні коротким викладом фактів; письмові заяви і записки усних заяв, поданих відповідними державами-учасницями, додаються до повідомлення.

З кожного питання повідомлення Комітету направляються відповідним державам-учасницям.

2. Положення цієї статті набирають чинності, коли п'ять держав-учасниць цієї Конвенції зроблять заяви відповідно до пункту 1 цієї статті. Такі заяви здаються державами-учасницями на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй, який направляє їх екземпляри іншим державам-учасницям. Заява може бути в будь-який час відкликана шляхом повідомлення Генерального секретаря. Таке відкликання не повинно завдавати шкоди розгляду будь-якого питання, що є предметом повідомлення, уже переданого згідно з цією статтею; ніякі наступні повідомлення будь-якої держави-учасниці не приймаються згідно з цією статтею після отримання Генеральним секретарем повідомлення про відкликання заяви, якщо відповідна держава-учасниця не зробила нової заяви.

Стаття 22

1. Держава-учасниця цієї Конвенції може в будь-який час заявити згідно з цією статтею, що вона визнає компетенцію Комітету отримувати і розглядати повідомлення осіб, що перебувають під її юрисдикцією, які стверджують, що вони є жертвами порушення державою-учасницею положень Конвенції, або повідомлення такого роду, що поступають від їх імені. Комітет не приймає ніяких повідомлень, якщо вони стосуються держави-учасниці, яка не зробила такої заяви.

2. Комітет вважає неприйнятним будь-яке повідомлення згідно з цією статтею, що є анонімним або, на його думку, являє собою зловживання правом на подання таких повідомлень, або є несумісним з положеннями цієї Конвенції.

3. З урахуванням положень пункту 2 Комітет доводить будь-яке повідомлення, подане йому згідно з цією статтею, до відома держави-учасниці цієї Конвенції, яка зробила заяву згідно з пунктом 1 і яка нібито порушує ті чи інші положення Конвенції. Протягом шести місяців держава, що отримала повідомлення, подає до Комітету письмові пояснення або заяви, що уточнюють питання і письмові пояснення або заяви, що уточнюють питання і будь-які заходи, які могли бути вжиті цією державою.

4. Комітет розглядає отримані згідно з цією статтею повідомлення в світлі всієї інформації, представленої йому даною особою або від її імені та відповідною державою-учасницею.

5. Комітет не розглядає ніяких повідомлень від якої-небудь особи згідно з цією статтею, якщо він не переконається, що:

- а) це ж питання не розглядалося і не розглядається за якою-небудь процедурою міжнародного розслідування чи врегулювання;
- б) дана особа вичерпала всі наявні внутрішні заходи правового захисту; це правило не діє у тих випадках, коли застосування цих заходів невинновдано затягує та навряд чи надасть ефективну допомогу особі, яка є жертвою порушення цієї Конвенції.

6. Під час розгляду повідомлень за цією статтею Комітет проводить закриті засідання.

7. Комітет подає свої думки відповідній державі-учасниці та даній особі.

8. Положення цієї статті набирають чинності, коли п'ять держав-учасниць цієї Конвенції зроблять заяви відповідно до пункту 1 цієї статті. Такі заяви здаються державами-учасницями на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй. Заява може бути в будь-який час відкликана шляхом повідомлення Генерального секретаря. Таке відкликання не повинно завдавати шкоди розгляду будь-якого питання, що є предметом повідомлення, уже переданого згідно з цією статтею; ніякі наступні повідомлення, що направляються будь-якою особою чи від її імені, не приймаються згідно з цією статтею після отримання Генеральним секретарем повідомлення про відкликання заяви, якщо відповідна держава-учасниця не зробила нової заяви.

Стаття 23

Члени Комітету і спеціальних погоджувальних комісій, які можуть бути призначені відповідно до підпункту «е» пункту 1 статті 21, мають право на пільги, привілеї та імунітети експертів, що діють за завданням Організації Об'єднаних Націй, як це передбачено у відповідних розділах Конвенції про привілеї та імунітети Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 24

Комітет представляє державам-учасницям і Генеральній Асамблеї ООН річну доповідь про свою роботу згідно з цією Конвенцією.

ЧАСТИНА III

Стаття 25

1. Ця Конвенція відкрита для підписання всіма державами.
2. Ця Конвенція підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 26

Ця Конвенція відкрита для приєднання всіх держав. Приєднання здійснюється шляхом здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 27

1. Ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

2. Для кожної держави, яка ратифікує цю Конвенцію або приєднається до неї після здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання, ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання її власної ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 28

1. Будь-яка держава під час підписання чи ратифікації цієї Конвенції або приєднання до неї може заявити про те, що вона не визнає компетенцію Комітету, визначену в статті 20.

2. Будь-яка держава-учасниця, що зробила застереження згідно з пунктом 1 цієї статті, може в будь-який час зняти своє застереження, сповістивши про це Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 29

1. Будь-яка держава-учасниця цієї Конвенції може запропонувати поправку і подати її Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй. Генеральний секретар направляє таку поправку державам-учасницям з проханням повідомити йому, чи висловлюються вони за скликання конференції держав-учасниць з метою розгляду цієї пропозиції і проведення по ній голосування. Якщо протягом чотирьох місяців з дати направлення такого листа принаймні одна третина держав-учасниць висловиться за таку конференцію, Генеральний секретар скликає конференцію під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-яка поправка, прийнята більшістю держав-учасниць, присутніх і голосуючих на цій конференції, направляється Генеральним секретарем всім державам-учасницям, на затвердження.

2. Поправка, прийнята згідно з пунктом 1 цієї статті, набирає чинності після того, як дві третини держав-учасниць цієї Конвенції повідомлять Гене-

ральному секретареві про прийняття ними даної поправки згідно зі своїми конституційними процедурами.

3. Коли поправки набирають чинності, вони стають обов'язковими для тих держав-учасниць, які їх прийняли, а для інших держав-учасниць залишаються обов'язковими ті положення цієї Конвенції і будь-які попередні поправки, які були ними прийняті.

Стаття 30

1. Будь-який спір між двома або кількома державами-учасницями щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції, який не може бути вирішено шляхом переговорів, передається на прохання однієї із сторін на арбітраж. Якщо протягом шести місяців з дати подання прохання про арбітраж сторонам не вдалося досягти згоди щодо організації арбітражу, на прохання будь-якої із сторін спір може бути переданий в Міжнародний Суд згідно зі Статутом Суду.

2. Кожна держава під час підписання чи ратифікації цієї Конвенції або при приєднанні до неї може заявити про те, що вона не вважає себе зв'язаною зобов'язаннями, положеннями пункту 1 цієї статті. Інші держави-учасниці не будуть зв'язані положеннями пункту 1 цієї статті щодо будь-якої держави-учасниці, яка зробила таке застереження.

3. Будь-яка держава-учасниця, яка зробила застереження згідно з пунктом 2 цієї статті, може в будь-який час зняти своє застереження, сповістивши про це Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 31

1. Будь-яка держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію шляхом письмового повідомлення Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набирає чинності через рік після отримання повідомлення Генеральним секретарем.

2. Така денонсація не звільняє державу-учасницю від її зобов'язань за цією Конвенцією за будь-які дії чи упущення, що мали місце до дати набрання чинності денонсацією, і денонсація не завдає ніякої шкоди триваючому розгляду будь-якого питання, яке вже розглядалося Комітетом до дати набрання денонсацією чинності.

3. Після дати набрання денонсацією чинності для якої-небудь держави-учасниці Комітет не розпочинає розгляд нових питань, що стосуються даної держави.

Стаття 32

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй повідомляє всім державам-членам ООН та всім іншим державам, що підписали цю Конвенцію або приєдналися до неї, відомості про:

- a) підписання, ратифікацію і приєднання відповідно до статей 25 і 26;
- b) дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статті 27 та дату набрання чинності будь-яких поправок відповідно до статті 29;
- c) денонсації відповідно до статті 31.

Стаття 33

1. Ця Конвенція, англійський, арабський, іспанський, китайський, російський і французький тексти якої є автентичними, здається на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй направляє завірені примірники цієї Конвенції всім державам.

Док. ООН A/RES/39/46

(Текст Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих людську гідність видів ставлення і покарання)

Додаток II

Перелік держав, які підписали чи ратифікували Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання, або приєдналися до неї, за станом на 1 січня 1992 року.

Держава	Дата підписання	Дата отримання ратифікаційної грамоти чи документа про приєднання
Австралія	10 грудня 1985 року	8 серпня 1989 року
Австрія	14 березня 1985 року	29 липня 1987 року
Алжир	26 листопада 1985 року	12 вересня 1989 року
Аргентина	4 лютого 1985 року	24 вересня 1986 року
Афганістан	4 лютого 1985 року	1 квітня 1987 року
Беларусь	19 грудня 1985 року	13 березня 1987 року
Беліз		17 березня 1986 року*
Бельгія	4 лютого 1985 року	
Болгарія	10 червня 1986 року	16 грудня 1986 року
Болівія	4 лютого 1985 року	
Бразилія	23 вересня 1985 року	28 вересня 1989 року
Угорщина	28 листопада 1986 року	15 квітня 1987 року
Венесуела	15 лютого 1985 року	29 липня 1991 року
Габон	21 січня 1986 року	
Гайана	25 січня 1986 року	19 травня 1988 року
Гамбія	23 жовтня 1985 року	
Гватемала		5 січня 1990 року*

Гвінея	30 травня 1986 року	10 жовтня 1989 року
Німеччина	13 жовтня 1986 року	1 жовтня 1990 року
Греція	4 лютого 1985 року	6 жовтня 1988 року
Данія	4 лютого 1985 року	27 травня 1987 року
Домініканська Республіка	4 лютого 1985 року	
Єгипет		25 червня 1986 року*
Ізраїль	22 жовтня 1986 року	3 жовтня 1991 року
Індонезія	23 жовтня 1986 року	
Йорданія		13 листопада 1991 року*
Ісландія	4 лютого 1985 року	
Іспанія	4 лютого 1985 року	21 жовтня 1987 року
Італія	4 лютого 1985 року	12 січня 1989 року
Йємен		5 листопада 1991 року*
Камерун		19 грудня 1986 року*
Канада	23 серпня 1985 року	24 червня 1987 року
Кіпр	9 жовтня 1985 року	18 липня 1991 року
Китай	12 грудня 1986 року	4 жовтня 1988 року
Колумбія	10 квітня 1985 року	8 грудня 1987 року
Коста-Ріка	4 лютого 1985 року	
Куба	27 січня 1986 року	
Лівійська Арабська Джамахірія		16 травня 1989 року*
Ліхтенштейн	27 червня 1985 року	2 листопада 1990 року
Люксембург	22 лютого 1985 року	29 вересня 1987 року
Мальта		13 вересня 1990 року*
Марокко	8 січня 1986 року	

Мексика	18 березня 1985 року	23 січня 1986 року
Монако		6 грудня 1991 року*
Непал		14 травня 1991 року*
Нігерія	28 липня 1998 року	
Нідерланди	4 лютого 1985 року	21 грудня 1988 року
Нікарагуа	15 квітня 1985 року	
Нова Зеландія	14 січня 1986 року	10 грудня 1989 року
Норвегія	4 лютого 1985 року	9 липня 1986 року
Панама	22 лютого 1985 року	24 серпня 1987 року
Парагвай	23 жовтня 1985 року	12 березня 1990 року
Перу	29 травня 1985 року	7 липня 1988 року
Польща	13 січня 1986 року	26 липня 1989 року
Португалія	4 лютого 1985 року	9 лютого 1989 року
Російська Федерація	10 грудня 1985 року	3 березня 1987 року
Румунія		18 грудня 1980 року*
Сенегал	4 лютого 1985 року	21 серпня 1986 року
Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії	15 березня 1985 року	8 грудня 1988 року
Сполучені Штати Америки	18 квітня 1988 року	
Сомалі		24 січня 1990 року*
Судан	4 червня 1986 року	
Сьєрра-Леоне	18 березня 1985 року	
Того	25 березня 1987 року	18 листопада 1987 року
Туніс	26 серпня 1987 року	23 вересня 1988 року

Туреччина	25 січня 1988 року	2 серпня 1988 року
Уганда		3 листопада 1986 року*
Україна	27 лютого 1986 року	24 лютого 1987 року
Уругвай	4 лютого 1985 року	24 жовтня 1986 року
Філіппіни		18 червня 1986 року*
Фінляндія	4 лютого 1985 року	30 серпня 1989 року
Франція	4 лютого 1985 року	18 лютого 1986 року
Чеська і Словацька Федеративна Республіка	8 вересня 1986 року	7 липня 1988 року
Чилі	23 вересня 1987 року	30 вересня 1988 року
Швейцарія	4 лютого 1985 року	2 грудня 1986 року
Швеція	4 лютого 1985 року	8 січня 1986 року
Еквадор	4 лютого 1985 року	30 березня 1988 року
Естонія		<?>*
Югославія	18 квітня 1989 року	10 вересня 1991 року

* Приєднання

Додаток III
ЗАЯВИ, ЗРОБЛЕНІ У ВІДПОВІДНОСТІ
ДО СТАТЕЙ 21 І 22 КОНВЕНЦІЇ ПРОТИ КАТУВАНЬ
ТА ІНШИХ ЖОРСТОКИХ, НЕЛЮДСЬКИХ
АБО ПРИНИЖУЮЧИХ ГІДНІСТЬ ВИДІВ СТАВЛЕННЯ
І ПОКАРАННЯ ЗА СТАНОМ НА 1 СІЧНЯ 1992 РОКУ

Австрія

Алжир

Аргентина

Угорщина

Греція

Данія

Іспанія

Італія

Канада

Ліхтенштейн

Люксембург

Мальта

Монако

Нідерланди

Нова Зеландія

Норвегія

Португалія

Російська Федерація

Сполучене Королівство

Великобританії

і Північної Ірландії

(тільки стаття 21)

Того

Туніс

Туреччина

Уругвай

Фінляндія

Франція

Швейцарія

Швеція

Еквадор

Югославія

Додаток IV
СКЛАД КОМІТЕТУ ПОТИ КАТУВАНЬ
(1992–1993 РОКИ)

Член Комітету	Страна	Строк повноважень закінчується 31 грудня
пан Хасиб Бен Аммар	Туніс	1995 року
пан Пітер Томас Бернс	Канада	1995 року
пан Жозеф Вуаям	Швейцарія	1993 року
пан Алексис Діпанда Муелле	Камерун	1993 року
пан Фавзі Ель-Ібраши	Єгипет	1995 року
пан Уго Лоренсо	Уругвай	1995 року
пан Димитр Н. Михайлов	Болгарія	1993 року
пан Бент Сьоренсен	Данія	1993 року
пан Рікардо Хіль Лаверда	Аргентина	1995 року
пан Юрій А. Хитрин	Російська Федерація	1993 року

Додаток V

ЗРАЗОК ПОВІДОМЛЕННЯ

Дата: _____

Повідомлення на адресу:

The Human Rights Committee
c/o Centre for Human Rights
United Nations Office at Geneva
8-14 avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland.

Подається на розгляд у відповідності до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання.

I. Інформація про автора повідомлення

Прізвище _____ Ім'я (імена) _____

Національність _____ Рід занять _____

Дата і місце народження _____

Нинішня адреса _____

Інша адреса для отримання конфіденційної кореспонденції (якщо відрізняється від нинішньої адреси) _____

Повідомлення подає:

а) жертва порушення чи порушень, зазначених нижче _____

в) призначений представник/адвокат ймовірної жертви (жертв) _____

с) інша особа _____

Якщо відмічений квадрат с), автор повинен пояснити:

i) в якій якості дана особа діє від імені жертви (жертв) (тобто вказати родинні зв'язки чи інші особисті зв'язки): _____

ii) чому жертва (жертви) не має (не мають) можливості самій (самим) подати повідомлення: _____

Третя особа, яка не має зв'язків із жертвою (жертвами), не може подавати повідомлення від його (їх) імені.

II. Інформація про ймовірну жертву (жертв) порушень

(якщо автор повідомлення не є жертвою порушення)

Прізвище _____ Ім'я (імена) _____

Національність _____ Рід занять _____

Дата і місце народження _____

Нинішня адреса чи місцеперебування _____

III. Держава, якої це стосується (порушені статті), внутрішні засоби правового захисту

Назва держави-учасниці (країни) Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів ставлення і покарання

Статті Конвенції проти катувань, які, як це подається, були порушені:

Заходи, вжиті жертвою (жертвами) ймовірних порушень або від їх імені, для вичерпання внутрішніх засобів правового захисту: звертання до судів чи інших державних органів; коли і з яким результатом (по можливості, додати копії відповідних адміністративних чи судових рішень)

Якщо всі внутрішні засоби правового захисту не були вичерпані, пояснити чому:

IV. Інші міжнародні процедури

Чи було це ж питання подано на розгляд у відповідності до якоїсь іншої процедури міжнародного розслідування чи врегулювання (наприклад, на розгляд Міжамериканської комісії з прав людини; Європейської комісії з прав людини)? Якщо так, то коли і з яким результатом?

V. Виклад фактів

Детальний опис фактів передбачуваного порушення чи порушень (із вказівкою на відповідні дати)*

Підпис автора _____

* Додати стільки сторінок, скільки необхідно для опису фактів.

Запити надсилати на адресу:

Centre for Human Rights
United Nations Office at Geneva
8–14, Avenue de la Paix
1211 Geneva 10, Switzerland
tel: (41 22) 917 3968; fax: (41 22) 917 0099
e-mail: atikhonov.hchr@unog.ch

New York Office:
Centre for Human Rights
United Nations
New York, N.Y. 10017
USA

Інформаційне видання

КОМІТЕТ ПРОТИ КАТУВАНЬ

Виклад фактів № 17

Третє видання, стереотипне

Відповідальний за випуск і редактор
Є. Ю. Захаров

Комп'ютерна верстка
О. А. Мірошниченко

Підписано до друку 25.09.2019
Формат 60×84¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура JournalSans
Умов. друк. арк. 2,32. Облік.-вид. арк. 1,76
Наклад 1000 прим. Зам. № ПЛ-10/19

ГО «ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА»
61002, Харків, а/с 10430
<http://khp.org>
<http://library.khp.org>

Друк: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО „ПРАВА ЛЮДИНИ“»
61002, м. Харків, вул. Дарвіна 7, кв. 35
ел. пошта: distribution.hr.publisher@gmail.com